

## 2000 YILINDA ECZACILIK

\* Dr. Ecz. Ahmet Reha Karaca

2000 yılında eczacılık konusu bir süreden beri Türk Eczacıları Birliğinin resmi toplantılarında ve de meslektaşlarımız arasında tartışılmaktadır. Bu tartışmanın esas amacı bugün önemli ölçüde ekonomik sıkıntı içinde olan serbest eczane işletmeciliğinin ve gerek moral, gerekse sosyal yönü ile gerçek işlevini bulamayan kamu eczacılığının yeni bir çıkış yolu arayışıdır. Şimdiye kadar konuşulanlar ve yazılanlardan 2000 yılında eczacılık mesleği ile ilgili olarak dilek ve önerilerin dışında pek somut görüş ve önerinin ortaya atıldığı söylenemez. Bu yazının amacı da tartışmalara yeni bir boyut getirecek konulardaki tesbit, hedef ve izlenmesi gereken stratejileri ortaya koymaktır.

### İLAÇ VE ECZACILIK

Bundan 751 yıl önce 1241'de Alman İmparatoru II. Frederick'in emri ile Almanya'nın Melfi kentinde toplanan "Eczacılık Konferansı" sonunda Melfi Deklerasyonu diye adlandırılan ve bizzat Alman İmparatoru II. Frederick tarafından tüm dünyaya açıklanan bildiri ile ilaç sorumluluğu yalnız eczacılara emanet edilmiştir. Yani eczacının ilacın bilimsel yönü ile ilgili olarak hem tarihsel hem de mesleki sorumluluğu vardır. Bu sorumluluk ve yetki aynı zamanda eczacıya yasalarla da verilmiştir. Bunlar tartışılmaz gerçeklerdir ve genellikle ilacın sosyal yönünü oluştururlar.

İlacın bir de ekonomik yönü vardır. İşte çoğu zaman tartışılan yönü de budur. İlacın ekonomisi ile ilgili bireysel tercihiniz ne olursa olsun eğer meseleye global olarak bakacak olursanız ilaç hammad-desinden üretimine, fabrikadaki işçi ücretlerinden diğer üretim girdilerine kadar pek çok faktör ilacın ekonomisinde belirgin rol oynar. İşte bu koşullarda oluşan ilacın ekonomik yanı arzu etmeniz de etmeseniz de hepimizin çok iyi bildiği gibi serbest eczaneleri önemli ölçüde etkilemektedir. O halde ilacın ekonomisi ile eczaneler arasındaki ilişkiyi iyi görmek gerekir. Çünkü 2000'li yıllarda eczacılık mesleğinin yapısını belirleyecek olan ilacın ekonomisidir. İlaç ekonomisinin 2000'li yıllarda nasıl olacağını görebilmek için de dünyanın hangi ekonomik yöne doğru gittiğini ve ülkemizin tercihlerini bilmek gerekir.

### 2000 YILINDA DÜNYA VE TÜRKİYE (ÇAĞI DOĞRU OKUMAK)

1980'li yıllar bütün dünyada "ortak bir kanaatlar bütününden" yani, devletçi doktrinlerden, "yeni bir bütüne" devletçilik karşıtı mücadeleye girildiği yıllardır. Bu yıllar aynı zamanda kitleler çağının sona erdiği yıllardır. Mikro-enformatik ile Biyo-teknolojinin birleşmesi şeklinde ifade edilen teknolojik ihtilal, daha çok refah yaratabilmek için kitlelerin büyük sanayi tesislerinde, şehirlerde yoğunlaşma gereğini ortadan kaldırmıştır. Kitleler çağının sonu anlamına gelen bu gelişme bir anlamda tekil insanı bir kere daha dünyanın merkezine oturtan, bağımsızlığını iade eden gelişmedir. Bireye bağımsızlığının iadesi demek, kitleyi birey karşısında üstün kılan anlayışın ortadan kalkması demektir (1)

Hepsinden önemlisi yeni görüşte asıl olan, devletin zenginliği sonucu milletin zenginliği değil, milletin zenginliği sonucu devletin zengin olmasıdır. Yani, yeni görüşle hedef, insanın ferdin bizzat

\* TEB Merkez Heyeti Denetleme Kurulu Üyesi

kendisidir. Ekonomik kalkınma sürecinde devlet fertle rekabete girmez, tersine ona gelişmesini, kalkınmasını kolaylaştıran akılcı hizmetleri sunar. Devlet böyle bir yapılanmaya gitmelidir. (2)

Bu ilkeler, 1980'li yılların başında itibaren kapitalist dünyada sarsıcı değişikliklere neden olurken, komünizmin yıkılması ve sosyalist blokun yeniden yapılanmasını zorunlu kılmıştır.

Yukarıda alıntılar yapmış olduğum, gerek 1981 yılında yapılan 2. ve gerekse 1992 yılında yapılan 3. İzmir İktisat Kongresinde şekillenen görüşler Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda "rekabete dayalı serbet piyasa ekonomisi"ni izleyeceğini göstermektedir. Nitekim bugün Türkiye'yi yönetmeye talip siyasi partilerimizin hemen hemen hepsinin ekonomik politikasının özünde "piyasa ekonomisi" kuralları vardır.

O halde 2000'li yıllarda Türkiye'ye hakim olacak ekonomik görüş ilahta da kendini gösterecek ve ilacın ekonomisi bu sistemin tabii kanunlarına göre oluşacaktır. Burada yapılması gereken ekonomi kanunlarının dışına çıkarak nehri tersine akıtmak yerine ilahta eczacının ekonomik payını artırmak olmalıdır.

### 2000'li YILLARDA SİSTEMİN GETİRECEKLERİ

- I. Sağlık Kurultayı çalışma raporlarında da yer aldığı gibi temel olarak ilacın serbest eczanelerden temini görüşü kesinlik kazanacak ve başta SSK eczaneleri olmak üzere resmi eczanelerin ilaç satışı duracaktır.
- Bugün Devleti çökertecek noktaya gelen Sosyal Güvenlik Sistemleri (Bağ-Kur, SSK, Emekli Sandığı) özelleştirilecektir. Belirli bir geçiş sürecinden sonra fertlerin, standartlarını devletin koyduğu, ancak bizzat kendilerinin seçtiği özel sigorta sistemlerinden yararlanması olayı gündeme gelecektir. Ferdin ilaç parasını sigorta şirketi ödeyecektir.
- Kitleler çağının sona ermesi, ferdin toplumun merkezine yerleşmesi, insan sağlığına geçtiğimiz yüzyıllarda görülmeyen önemin verilmesini getirmiştir. Diğer alanlarda olduğu gibi sağlık sisteminde özelleşecek, özel hastaneler artacak, dolayısı ile yeni eczane açılışı ile ilgili istihdam alanları oluşacaktır.
- 2000 yılında nüfus 67 milyon, yurt içi tüketimimiz % 10 gelişme hızıyla 16.450.000.000.000 TL olacaktır. (3) Eczane sayısının 20.000 civarında olacağı düşünülürse eczane başına tüketim miktarı ortalama yıllık 8.225.000.000 TL olacaktır.

### SONUÇ

2000'li yıllar ülkemizde "serbest piyasa ekonomisi" kurallarının tam olarak işleyeceği yıllar olacaktır. İlacın ekonomisi de bu kurallara göre oluşacaktır. O nedenle 2000'li yıllara ait ilaç ve eczacılık ile ilgili projeler üretirken bu gerçeği görmek ve sisteme ters görüş ve projeler üretmekten kaçınmalıyız.

Çağı doğru okuyabilirsek eczacılığın 2000'li yıllarda geleceği de parlak olacaktır.

### KAYNAKLAR

- 1- 2. İktisat Kongresi raporları
- 2- 3. İktisat Kongresi sunuş raporu
- 3- 1. Ulusal Sağlık Kongresi İlaç Denetim Çalışma Grubu raporu